

DE JAREN

**19
40**

**DE 20e EEUW
IN BEELD**

DE JAREN

19
40

DE 20e EEUW
IN BEELD

LANNOO

The Getty Image Collection

TITELPLAAT P. 2 - ‘*We’ll meet again...*’ – De oorlog
is voorbij en een jonge vrouwelijke militair wordt
hartelijk onthaald door haar moeder en familie
nadat ze is afgezwaid uit de *Women’s Auxiliary
Force*, 10 september 1945.

INHOUD

Inleiding	6
Totale oorlog	8
Achter het front	66
Uitrusting en opleiding	104
De vrede tegemoet	122
Terug naar het normale leven	172
Nieuwe naties, nieuwe problemen	202
Showbusiness	226
Design in de praktijk	250
Sport en ontspanning	266
Kinderen	282
Het volle leven	300

INLEIDING

Meer dan enig ander decennium in de 20e eeuw waren de jaren veertig in tweeën gedeeld. Tot 1945 was er alleen oorlog en vernieling. Daarna draaide alles grotendeels rond de naoorlogse wederopbouw. Het was een tijd waarin alles schaars was – behalve wapens en munitie. De mensen leefden het grootste deel van het decennium in het donker, beroofd van elektriciteit, de waarheid, voedsel, kleren en enig greintje comfort. In oorlogs- en vreedstijd aten ze wat ze krijgen konden: paardenvlees, walvisvlees, gedroogde eieren, surrogaatkoffie gemaakt van eikels, ratten en ingeblikte ham.

Gedurende vijf lange, uitzichtloze jaren waren grote delen van de wereld slagvelden – in Europa, Noord-Afrika, de Stille en de Atlantische Oceaan, Birma, China, de Filipijnen en grote delen van de Sovjet-Unie. Mensen vochten voor vrijheid, zwoegden voor de overwinning, baden om bevrijding.

Het was een tijdperk van heldhaftigheid en wreedheid, van triomf en lijden, van moed en lafheid (niet alleen tijdens de oorlog), van vastberadenheid in zowel goede als slechte doelen. En het was een decennium dat drie enorme katers voortbracht: de Holocaust, de atoombom en de Koude Oorlog.

Toen het vechten uiteindelijk ophield, waren hele bevolkingsgroepen op zoek – naar hun huis, hun familie, werk, de zin van het leven en een reden om te leven. Sommigen maakten kennis met het opwindende gevoel om deel uit te maken van een nieuwe staat: in Israël, India, Pakistan, Indonesië en het communistische China.

Escapisme bleek erg moeilijk. Na de oorlog kwam het circus terug naar de stad. De sport leefde opnieuw op, met een recordaantal toeschouwers in het voetbal, cricket en honkbal. De Australische cricketlegende Don Bradman nam officieel afscheid.

Het Engelse voetbalgenie Stanley Matthews liet in Wembley zijn toverkunsten zien. De Amerikaanse bokser Joe Louis vloerde zijn tegenstanders telkens opnieuw. Zijn verrukkelijke landgenote Gussie Moran choqueeerde Wimbledon met een rokje dat ook haar slipje zichtbaar maakte op het tennisveld. De New York Yankees wonnen twee van de vier naoorlogse Amerikaanse kampioenschappen in het honkbal.

De mode liep een hobbelig parcours. Tot 1945 stond het goed om in uniforme te lopen. Niet-militaire kostuums en jurken waren onderhevig aan beperkingen, wat betreft zowel de hoeveelheid als de kwaliteit van het gebruikte materiaal. Kleding was, net zoals vele andere dingen, gerantsoeneerd. Maar zodra het vechten ophield, kwamen Christian Dior en anderen eraan met de new look, een terugkeer naar de vooroorlogse luxe.

De oorlog bracht ook een nieuw glossarium van woorden voort: 'blitzkrieg', 'evacu ', 'jeep', 'jerrycan', 'pontonbrug', 'kauwgum'... Met de komst

van de vrede doken nog andere neologismen op: 'prefab', 'demobilisatie' en 'nylon'. Het dagboek van Anne Frank werd gepubliceerd. George Orwell schreef *1984* en *Animal Farm*. Bertrand Russell schreef *Geschiedenis van de westerse filosofie*. Aan Gandhi werd gevraagd wat hij van de westerse beschaving dacht. 'Ik denk', antwoordde hij, 'dat het een heel goed idee zou zijn.'

Vliegenierster Amy Johnson en muzikant Glenn Miller verdwenen boven het water. Filmsterren Jane Russell en Frank Sinatra verschenen op het toneel. *Casablanca* werd beroemd als een film en de stad werd beroemd als de ontmoetingsplaats van Churchill, Roosevelt en de Gaulle. Vier jongens ontdekten toevallig de prehistorische schilderingen in de grotten van Lascaux. Honderden wetenschappers ontsluierten het geheim van de atoomsplitsing.

En de Verenigde Naties brachten nieuwe hoop voor de toekomst.

TOTALE OORLOG

P. 9 - Een Amerikaanse infanterist bewaakt een bruggenhoofd op het eiland Okinawa in de Stille Oceaan, 1945. Het koraalrif in de achtergrond is net gedynamiteerd om een landingsplaats te maken voor Amerikaanse bevoorradingschepen.

Toen Churchill bromde over gevechten op de zeeën en oceanen, op de stranden, op de landingsplaatsen, in de velden, in de straten en op de heuvels, wist hij waarover hij sprak, hoewel het niet allemaal in Groot-Brittannië plaats zou vinden.

De Tweede Wereldoorlog kraakte het leven van de mensen zoals geen enkele andere oorlog dat ooit had gedaan. De Sovjet-Unie kende het grootste aantal slachtoffers. Duitsland en Japan leden het meest in termen van vernieling en ellende door de nederlaag. Als er ooit een bewijs nodig was van de verspilling en de dwaasheid van oorlog in het algemeen, dan leverde deze wereldbrand dat wel.

En toch twijfelden weinigen eraan dat hij uitgevochten moest worden, met elk wapen dat voorhanden was. De inzet was groot. Aan de ene zijde stond een Reich dat blufte dat het nog duizend jaar zou bestaan. Aan de andere kant klitten oude vorstendommen en nieuwe democratieën op de een of andere manier samen.

Overal ter wereld sneuvelden mensen: in de Stille Oceaan, in de Atlantische Oceaan, in Noord-Afrika, in heel Europa, in het Verre Oosten, zelfs in een Zuid-Amerikaanse riviermonding. Je kon duizenden kilometers van huis gedood worden of in je eigen achtertuin. De dood donderde uit de lucht, sloop binnen vanonder de zee en scheurde over de aarde. Alles bij elkaar lieten zeker meer dan 50 miljoen mensen het leven.

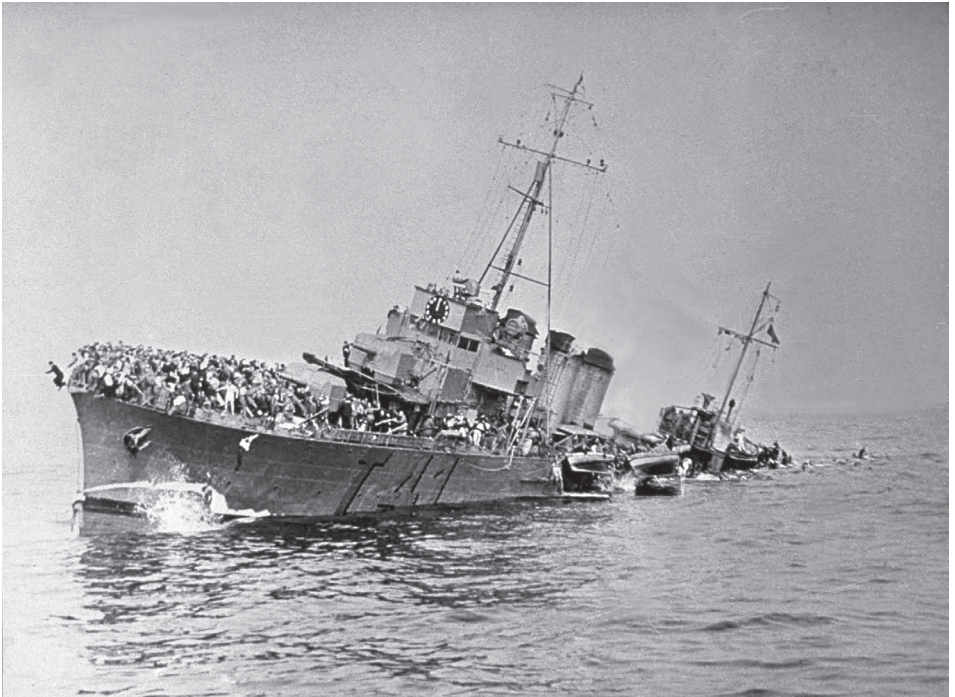

Adolf Hitler en rijksmaarschalk Hermann Göring nemen even een pauze, tussen de mislukkingen van 1942 door. Twee jaar later was Göring in ongenade gevallen bij de Führer en had hij zich grotendeels uit het leger teruggetrokken.

Een dokwerker uit Cherbourg geeft Churchill een vuurtje voor zijn sigaar. Churchill bracht een bezoek aan de Franse havenstad – of wat er nog van overbleef – in juni 1944, enkele dagen na de landing in Normandië. De stad was een week lang belegerd voordat ze eindelijk kon worden bevrijd.

Een ramp in Dieppe. Canadese overlevenden van een mislukte aanval op de Franse havenstad Dieppe keren naar Groot-Brittannië terug, augustus 1942. De verrassingsaanval was een slecht voorbereide repetitie voor de landingen op D-day, die twee jaar later, op 6 juni 1944, plaats zouden vinden.

Een ramp in Duinkerken. De Franse torpedojager Bourrasque zinkt voor het strand van Duinkerken, tijdens de terugtrekking van de geallieerde troepen, 30 mei 1940. Terwijl dergelijke schepen manschappen en vluchtelingen aan boord lieten, vormden ze een gemakkelijk doelwit voor de Duitse vliegtuigen.

Piloten in een opleidingscentrum van de *Royal Air Force* (RAF), de Britse luchtmacht, rennen naar hun vliegtuigen bij een luchtalarm. De Slag om Engeland (*Battle of Britain*) was dan al wel voorbij, toen deze foto in 1943 werd genomen, maar ze moesten het opstijgen bij een alarmsignaal blijven oefenen.

Rust in de strijd levert een strijd tussen knappe koppen op. Enkele RAF-piloten ontspannen zich even tijdens de Slag om Engeland, maart 1940. De jas en de laarzen van de officier links wijzen erop dat ze elk moment een luchtalarm verwachtten.

7 november 1941, een datum die berucht zal blijven. Explosies vernietigen de luchthaven van de Amerikaanse marine in Pearl Harbor op 7 november 1941. 'Amerika werd plots en met opzet aangevallen door het keizerrijk van Japan', zei Roosevelt, 'Wij zullen de onvermijdelijke overwinning behalen, zo helpe ons God.'

WWW.LANNOO.COM

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

REDACTIE	Ineke Vander Vekens
VERTALING	Ineke Vander Vekens, Doreen Espeel
OMSLAG	Studio Lannoo
VORMGEVING	Keppie & Keppie
FOTO'S	Getty Images

© Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2017

D/2017/45/639 – ISBN 978 94 014 4481 1 – NUR 680

Deze publicaties zijn gebaseerd op de oorspronkelijke uitgaven van Endeavour London Ltd, 813 Fulham Road, London SW6 5HG

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.